

vaša šala in smrtna nesreča? Vendar nisi babjeveren?»

»Ne, ne, gotovo ne! Saj je le to čudno ujemanje in očitek vesti...«

»Povej mi o ponesrečenju kaj več! Na kak način se je zgodila nesreča?«

Na, tukaj čitaj sam... Zapisnik zdravnika na rešilnem oddelku: Smrtna nesreča na cesti ob 9. uri 30 minut. Smrt med prepeljavo...«

»Kedaj? Kedaj?«

Nekaj mi je zagomazelo po hrbtu in me zgrabilo za grlo.

»Ob pol 10. uri?«

S tresočo roko sem odprl zapisnik bolnikov na pisalni mizi in čital: »Ob 10. uri 10 minut zvečer. Neznani moški... vam moram sporočiti, da sem pred pol ure umrl...«

*

Operacija pred 465 leti.

Dne 29. novembra 1930 je minulo 465 let, odkar je izvršil zdravnik na telesu eno najbolj težavnih operacij: odstranitev notrajnih kamnov.

V drugi polovici 15. stoletja je živel v majhnem francoskem mestu Juvisi podeželski zdravnik Germain Colot. Bil je priden ter nadarjen mož, ki je delal razne poskuse, da bi se povspel do uspehov na polju kirurgije. Sreča mu je bila mila, po dolgotrajnem prizadevanju je razvozljajal zagonetko, kako odstraniti iz človeškega telesa s pomočjo noža kamenje, ki povzroča neznosne bolečine. Zdravniku je samo še manjkala priložnost, da bi svojo iznajdbo tudi lahko praktično pokazal. Pa kedo bi se naj bil upal tedaj zdravniku za poskušnjo pod nož! Na kamnih oboleli so rajši trpeli peklenške muke, nego da bi se bili podvrgli operaciji.

Zdravnik Colot je prišel nekoč v Pariz, da bi marsikaj nakupil za svojo domačo apoteko. V prodajalno za zdravila je pridrvel pariški rabelj in zahteval za enega od zaprtih čudežne vode, ker kriči iz polnega grla in trdi, da ima v trebuhu kamne. Zdravnik je krvniku zagotavljal, da je čudežna voda za obkladke sleparija. Naj pusti njega v ječo, da bo bolnika preiskal in mu tudi z nožem odstranil kamne. In ker je prejel ječar še napitnino, sta bila z zdravnikom kmašu pri bolniku, ki je neznansko tulil in trdil, da so že tudi drugi zdravniki ugotovili, da trpi na kamnih, ki mu tičijo bogznaj kje v notrajnosti trebuha. Kaznjenec je bil lovski tat in Colot je ugotovil kamenje.

Po prepoznanju bolezni je zdravnik razložil bolniku, naj se odloči: Zaradi lovske tatvine bo itak umrl čez par dni pod krvnikovo roko. Ako pa dovoli njemu, mu bo on odstranil z nožem kamne in povrh mu še bo izposloval pomiloščenje pri kralju. Samo obsebi umevno je, da se je smrti zapisani odločil za zdravnikov predlog.

Koj za tem se je podal Colot k francoskemu kralju Ludviku XI., mu razložil zadevo s svojo iznajdbo in ga zaprosil za pomiloščenje kaznjence, ako mu res ne umrje pod nožem. Ko si je ogledal kralj vse za operacijo potrebne instrumente, je vzel papir in lastno

Naša povest v prihodnjem letu: Januš Golec: »Guzaj«.

ročno pomilostil lovskega tatu, če bo prestal operacijo.

Drugi dan je prišel Colot v jetnišnico s tremi pomagači. Kaznjence so položili na mehko ležišče in ga prenesli iz ječe v svetlo sobo. Pomočniki so bolniku zvezali roke ter noge in ga tiščali z vso silo na posteljo. Zdravnik je izvršil operacijo med nepopisnim kričanjem bolnika. Med krvavim poslom je opravljal benediktinec molitve. V predsobi, kjer se je vršila operacija, je bilo zbrano vse polno občinstva: razni znanstveniki, zdravniki, menihi in vitezi, ki so poslušali skozi zaprta vrata grozno tulenje bolnika. Vse je čakalo s strahom na izid rezanja po človeškem trebuhu. V primeroma kratkem času je odprl Colot vrata. Njegov obraz je bil rdeč, pot mu je curljal s čela. Držal je nož v okrvavljeni roki in rekel: »Posrečilo se je, bolnik je ostal pri življenju, je rešen groznega trpljenja in bo zapustil Pariz kot — prost mož.«

Vse je častitalo zdravniku in poseben odposlanec je javil posrečenje operacije kralju. Lovski tat je res popolnoma ozdravil in Colot je dobil dovoljenje za izvrševanje opisane operacije, koje tajnosti ni izdal svojim stanovskim tovarišem. Colot je ohranil vršenje operacije kamnov le za člane svoje rodbine. Za njim je bil nastavljen od kralja Henrika II. Lovrenc Colot kot kraljevi rezač kamnov in tajnost te operacije je ostala v družini Colot do Franca, ki je umrl leta 1706. Colotom je sledil glede operacije kamnov Tolet, a tedaj je že znanost toliko napredovala, da je postala Colotova tajnost znana vsem boljšim kirurgom.

*

Kralj in kmet.

V dolini reke March med mestoma Pressburg in Trenčín leži kraj Maast. Vaščani so zelo premožni. Kmetice obležajo v nedeljo, ko grede k službi boljji, po 12 spodnjih krih in se jim bliščijo na prsih briljantne zaponke. Po dnevu kidajo gnoj, zvečer si umijejo roke z dišečo kolinsko vodo. Kmetje iz vasi Maast igrajo po zimi karte. Ako se snidejo bogatejši posestniki, ne igrajo za denar, ampak za konje. Koliko krat se zgodi, da pelje oni, ki je pri igri zgubil, drugo jutro po 10 konj v hlev zmagovalca.

V tej vasi so živeli posestniki, ki so se pisali Fusek. Niso bili že več kmetje, pač pa nekaki graščaki, ki so redili po 150 krav in je sedelo za mizo 30 hlapcev.

Najbogatejši iz družine Fusek je bil Janez. Vsako leto se je podal v Karlove vane na letovišče. Obut je hodil v škornjih, nosil je kmečko kratek jopič in so ga tudi fotografirali, ko se je izprehajal po šetališču z mustačastim gospodom. To sliko so objavili tedaj vsi ilustrirani listi od Dunaja do Londona. Gospod z brki, ki se je najrajši

razgovarjal s kmetom Fusekom, je bil princ Waleški in poznejši angleški — kralj Edvard VII.

Omenjena slika je visela zelo povečana tudi na steni Fusekove hiše, na katero je kazal kmet vsakemu s povdarkom, češ: »Ta le na fotografiji je moj prijatelj iz Angleške in je še pristavil: »Je obenem tudi cesar Indije.«

Na razna uprašanja o neverjetnem prijateljskem razmerju je še dostavljajal bahavo: »Ni nič bogatejši od mene. Jaz posedam 30 parov konj, on cesar Indije, mi je sam pravil v Karlovih varih, jih ima le 20 komadov.«

Janez Fusek je poslal, ko je umrl kralj Edvard, v slovaškem jeziku sožalnico v Windsor. V pismu je stalo dobesedno: »Škoda za visokega gospoda. Bil je prav prijeten človek in se je nekoliko razumel na konje.«

Janez Fusek je te dni umrl v starosti 80 let.

*

GOSPODARSTVO Gospodarska obvestila.

»Rekord« lepljive drevesne pasove dobite v glavni zalogi I. Videmšek, Maribor, Koroščeva ulica 36. 1497

Zadružni tečaj. Velik napredek zadružništva nujno zahteva, da dobi zadružništvo vedno več sposobnih zadružnih delavcev. V to svrhu se je vršil 9. t. m. tečaj za nadzorstvo v Mariboru, katerega se je udeležilo 50 članov nadzorstva iz okrožja Maribor. V torek 16. t. m. se je vršil tečaj za nadzorstvo v Celju, v četrtek 18. t. m. pa tečaj za nadzorstvo v Murski Soboti. Po Novem letu se bodeta vršila dva pet dni trajajoča tečaja za tajnike zadrug v Mariboru in Murski Soboti. V vseh tečajih predavajo nadrevizor Pušenjak in revizorja Ignacij Tirš in A. Urbanija.

Člane živinorejske zadruga v Slov. Gradcu in tudi druge posestnike živinorejce slovenjgraške okolice vabimo na kratek tečaj, ki se bo vršil v Zadružnem domu v Slovengradcu v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 10. uri radi točnega izvajanja mlečnostne kontrole ter vodstva rodevnika. Poročal bo banovinski kmetijski uradnik gospod Wernig in bo razkazoval in pojasnjeval tudi posestniški sin Schöndorfer.

Zadruga za refo perutnine v Mariboru priredi izlet v Wagno pri Lipnici v svrhu ogleda tamošnjega avstrijskega državnega kokošjega vzrejališča. Kdor se za take naprave zanima, naj prijavi svojo udeležbo najpozneje do dne 27. t. m. na naslov: St. Snuderl v Studencih pri Mariboru, Slomškova ulica št. 17, in vpošlje obenem potni list v svrhu oskrbe avstrijskega vizuma, ki stane za udeležence s poštnino vred 1 Din. Izlet se vrši eno prihodnjih nedelj, ki se še naknadno določi in objavi. Odhod bo zjutraj ob 7.40 od glavnega kolodvora v Mariboru, povratek pa popoldne ali zvečer.